

1. Lekcija

Koji problemi nas zanimaju?

Učenici sudjeluju u planiranju rasprave

Napomena: ova lekcija se obrađuje tri tjedna prije ostalih lekcija.

Ova tablica sažima informacije koje su nastavniku potrebne za planiranje i izvođenje lekcije.

Razvijanje kompetencije izravno upućuje na ODGLJP.

Cilj učenja pokazuje što učenici znaju i razumiju.

Zadatak (zadaci) koji se daju učenicima, uz **metodu**, bitni su sastavni dijelovi procesa učenja.

Kontrolni popis **materijala** je pomoć u pripremi nastavnog sata.

Raspored nastavniku omogućuje okvirno planiranje vremena.

Razvijanje kompetencije	Preuzimanje odgovornosti, odabir predmeta i materijala primjenom određenih kriterija.
Cilj učenja	Kriteriji za odabir tema za raspravu u razredu: politička relevantnost, interesi učenika, povezanost s učeničkim razumijevanjem i iskustvom.
Zadaci za učenike	Učenici nabacuju ideje (<i>brainstorming</i>) i prikupljaju informacije o pitanjima za raspravu.
Materijali i sredstva	Informacije preko medija. Bilješke o osobnom iskustvu i stavovima. Papir s preklopnika (<i>flipcharta</i>) na zidu s učeničkim sugestijama i listićem za provjeru (imena učenika s kućicom za kvačicu). Radni materijal 8.1.
Metoda	Rad u parovima.
Raspored	Uključiti učenike u rad. 15 min. Uvod u zadatak 10 min. Rad u parovima. 15 min. Vremenski razmak između lekcija 1. i 2. 3 tjedna

Informacije za nastavnika: zašto se ova lekcija obrađuje tri tjedna unaprijed

Ova lekcija se obrađuje tri tjedna prije svih ostalih, a razlog tome je, omogućiti učenicima pripremanje ulaznih materijala za drugu lekciju i sudjelovanje u planiranju rasprave u okviru 3. lekcije. Dakle, ova lekcija služi za **prethodno organiziranje**: učenici unaprijed dobivaju informacije koje će im biti potrebne za određeni zadatak.

Sudjelovanje u planiranju lekcija odgovara sudjelovanju u zajednici. U svim situacijama aktivni građanin je informirani građanin. Iz te perspektive, prethodno organiziranje rada u ovoj jedinici pokazuje osnovno načelo sudjelovanja u demokraciji.

Lekcija – prethodno organiziranje traži vremensko razdoblje od oko tri tjedna između prve i ostalih lekcija (nastavnik stoga mora odlučiti kako obrađivati lekcije unutar tog razdoblja). To se razdoblje dijeli u dvije faze:

Faza 1. (dva tjedna): učenici rade u parovima. Na kraju 1. faze, svaki tim predlaže neku temu o kojoj će se raspravljati jer smatraju da je zanimljiva i prikladna. Trebaju osigurati informacije potrebne za rad u razredu (jedna stranica).

Utvrđuje se datum kada 1. faza završava, a 2. počinje.

Faza 2. (jedan tjedan): vrijeme za čitanje. Na kraju 2. faze svaki učenik zna sve predložene teme i pročitao je sve materijale. Svaki učenik je odabrao temu koja će biti predmet rasprave.

Raspored prethodnog organiziranja

Lekcije	Lekcija 1	I		Lekcija 2
Učeničke aktivnosti	Faza 1. Učenici sastavljaju svoje prijedloge za temu rasprave.		Faza 2 Učenici čitaju prijedloge.	Razred glasovanjem bira problem
pored	1. tjedan 2. tjedan	3. tjedan	3. tjedan	
Rok				

Opis lekcije

Priprema prije lekcije

Za 1. korak, raspravljanje: ako je potrebno, nastavnik će isprazniti učionicu radi vježbe raspravljanja.

Za korak 2.3, upute za zadatak: nastavnik stavlja dva papira s preklopnika (*flipcharta*) na zid učionice.

1. Uključivanje učenika

Priprema: nastavnik trakom dužine oko pet metara dijeli prostor na podu učionice. Učenicima je potrebno dovoljno prostora za stajanje s obje strane trake, okrenutih jedni prema drugima. Ako je učionica premala, ili prenatrpana, zadatak se može organizirati na hodniku.

Nastavnik traži od učenika da stanu u krug oko te linije. Zatim kaže sljedeće:

“Svako dijete bi u školi trebalo provesti dodatnu godinu dana.”

Nastavnik poziva učenike da se premjeste na prostor s jedne strane trake – lijevo, ako podupiru izjavu, a desno, ako se ne slažu. Učenici nekoliko minuta razmjenjuju svoja stajališta i ideje.

Zatim nastavnik poziva učenike da razmijene svoja stajališta. Pritom treba voditi računa o nekoliko pravila:

1. Dvije strane naizmjenično iznose svoje argumente.
2. Govornike se ne smije prekidati.
3. Govornici imaju na raspolaganju 30 sekundi za iznošenje svog mišljenja.

Učenici potom razmjenjuju argumente što djeluje kao rasprava. Nakon pet minuta, ili prije, ako jednoj strani ponestanu ideje, nastavnik zaustavlja raspravu i traži da se učenici vrate na svoja mesta – stolice stoje u obliku četverokuta radi lakše komunikacije.

2. Uvod u zadatak

2.1 Zbog čega je vođenje rasprave važno za sudjelovanje u demokraciji?

Nastavnik podsjeća na prethodnu aktivnost – radilo se o raspravi. U vrlo kratko vrijeme učenici su razmijenili mnogo ideja i argumenata. Učenici sada mogu komentirati stečeno iskustvo.

Nastavnik objašnjava učenicima važnost razvijanja raspravnih vještina, budući da se mnoge rasprave u demokratskom okruženju odvijaju na taj način. Građani uživaju ljudska prava slobodnog mišljenja i izražavanja, no potrebne su im vještine vođenja rasprave da bi ih ostvarili.

Nastavnik provjerava da li učenici razumiju i prihvaćaju ovu definiciju zadatka za uvježbavanje.

2.2 Pojašnjenje: koja tema je prikladna za vođenje rasprave?

Nastavnik podsjeća na temu – učenici su pokazali da se radi o dobroj temi za raspravu. Što neku temu čini pogodnom za raspravu?

Nastavnik sluša ideje i sugestije učenika i ukratko ih zapisuje na ploču ili preklopnik (*flipchart*). Za očekivati je, da će se one uglavnom poklapati s pet kriterija (3a-3e) iz Radnog materijala za učenike 8.1.

Nastavnik objašnjava kako će sljedeća rasprava biti zanimljivija i učenici će biti uspješniji ako sami izaberu temu rasprave. Dakle, imaju mogućnost da za sljedeću lekciju, za tri tjedna, izaberu temu. Do tada bi trebali davati prijedloge. Učenici će na sljedećem satu izvršiti odabir.

Nastavnik dijeli Radni materijal za učenike 8.1 i skreće pozornost na kriterije koje su učenici predložili te traži da ih usporede s kriterijima pod 3a-3e na radnom materijalu. Ako se učenici i nastavnik slože da treba izmijeniti popis kriterija, to će i učiniti.

2.3 Upute: skupljanje ideja na preklopniku (*flipchartu*)

Nastavnik odlazi do papira s preklopnika (*flipcharta*) na zidu i traži da učenici pročitaju Radni materijal 8.1 dok on istovremeno crta sljedeću tablicu:

Koja je tema dobra za raspravu?			
Svakodnevni ili školski život	Društvena ili kulturna pitanja	Politička pitanja	Ostala pitanja

Nakon što učenici pročitaju radni materijal, nastavnik ih upućuje na preklopnik (*flipchart*). Tema o kojoj su učenici raspravljali na početku lekcije je političke naravi – kako bi obrazovanje u našoj zemlji trebalo biti organizirano? Ostale teme su također zanimljive:

- Političke teme;
- Društvene teme;
- Teme iz školskog i svakodnevnog života;
- Ostale teme – sve ostale ideje.

Učenici se mogu pozvati na osobno iskustvo, ili na ono što znaju iz trenutačnog političkog života, ili pak mogu potražiti druge informacije.

U tom bi trenutku učenici trebali raspolažati s nekim primjerima. Nastavnik ih ohrabruje da iznose svoje ideje. Ako se to pokaže preteškim, nastavnik može pomoći sljedećim primjerima:

- *Svakodnevni ili školski život*: „Automobili donose više štete nego koristi.“
- *Društvene ili kulturne teme*: “Televizija igra pozitivnu ulogu u društvu.“ (Ili: internet, mobilni telefoni, itd.)
- *Političke teme*: „Žene bi trebale uživati isti tretman kao muškarci.“

2.4 Upute: pridržavanje roka

Na kraju nastavnik objašnjava zašto postoji rok. Kako bi svi mogli pročitati materijale, zadan je rok – pet školskih dana prije početka prve lekcije. Učenici trebaju znati da će oni birati temu, ali da unaprijed trebaju pročitati materijale. U protivnom se ne može održati demokratsko glasovanje, a to mora biti organizirano učinkovito i u okviru raspoloživog vremena za lekciju. Tijekom obrade lekcije neće biti vremena za čitanje materijala.

Nastavnik daje učenicima upute o tome gdje spremiti bilješke i materijale.

Na kraju nastavnik naglašava da je važno da učenici odluče o kojoj će temi raspravljati.

3. Rad u parovima

Učenici formiraju parove i rade sami, sljedeći upute koje su dobili tijekom lekcije i s nastavnog materijala. Sami utvrđuju domaću zadaću.